

Offentlige Private Partnerskaber i udviklingssamarbejdet

Oplæg til fem nye programmer

Indhold

Forord af udenrigsministeren	1
1. Regeringens initiativ følger op på internationale forpligtelser	2
2. Partnerskab med Udenrigsministeriet	3
3. World Diabetes Foundation og Udenrigsministeriet - et partnerskab til alles fordel	5
4. Fem programmer under forberedelse.....	7
4.1. Program for virksomhedsinitiativer	8
4.2. Træningsprogrammer for social ansvarlighed	10
4.3. Program for ledelsessamarbejde.....	11
4.4. Kapacitetsopbygning for forskere i udviklingslande	12
4.5. Business Linkage Programme mellem Danmark og Vietnam	13

Forord

Dansk erhvervsliv er i stigende grad engageret i udviklingslandene – forretningsmæssigt og socialt. Derfor er det mig en glæde at præsentere et oplæg til fem nye programmer, der vil tilbyde virksomhederne konkrete redskaber til aktivt at styrke den lokale udvikling samt forretningsmiljøet.

Regeringen har fra 2004 øremærket 20 mio. kr. årligt til Offentlige Private Partnerskaber. Initiativet er en opfølgning på Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i 2002, der understregede Offentlige Private Partnerskaber som et effektivt supplement til traditionel udviklingsbistand.

Virksomheder vil ved at indgå i et partnerskab med Udenrigsministeriet kunne få støtte og rådgivning til indsatser, der bidrager til den sociale eller økonomiske udvikling i lokalsamfundet i udvalgte udviklingslande. Indsatser mod hiv/aids, børnearbejde eller korruption er til alles fordel - lokalbefolkningens velfærd styrkes, og råderummet for virksomhedernes forretninger udvides.

Vi har brug for erhvervslivets kompetencer og ekspertise i arbejdet med at skabe bæredygtig udvikling. Jeg håber derfor, at erhvervslivet vil engagere sig aktivt i dialogen om programmernes udmøntning. Jeg vil gerne invitere danske virksomheder til partnerskab for vækst og udvikling – for dansk erhvervsliv og for befolkningerne i udviklingslandene.

Per Stig Møller

1. Regeringens initiativ følger op på internationale forpligtelser

Regeringens initiativ for Offentlige Private Partnerskaber er en opfølgning på Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i 2002, der understregede Offentlige Private Partnerskaber som et effektivt supplement til den traditionelle udviklingsbistand, der samlet set sikrer en øget overførsel af ressourcer og kompetencer til udviklingslandene. Danmark er med initiativet til 100 mio. kr. over fem år langt fremme med opfølgningen på topmødets anbefalinger.

Der er international anerkendelse af, at det er nødvendigt at inddrage donorlandenes erhvervsliv i udviklingssamarbejdet for at kunne nå internationale udviklingspolitiske målsætninger, hvor fattigdomsbekæmpelse står centralt. FN's Generalsekretær Kofi Annan erklærede i 2003, at FN's otte **2015 Mål** ikke kan nås inden 2015 uden støtte fra den private sektor. Målene dækker bekæmpelse af fattigdom, fremme af uddannelse, ligestilling, miljø, sundhed og et globalt partnerskab for at fremme udvikling generelt. Det er udtryk for et markant skift i opfattelsen af den private sektors mulighed for at spille en aktiv udviklingspolitisk rolle.

Offentlige Private Partnerskaber i udviklingssamarbejdet handler om **virksomhedernes sociale ansvar**. Herved forstås almindeligvis, at den enkelte virksomhed frivilligt indarbejder sociale og miljømæssige hensyn i dens forretningsstrategi. Ideen om den tredobbelte bundlinje, omfattende social og miljømæssig ansvarlighed samt økonomisk rentabilitet, ligger til grund for en række internationale og danske virksomheders initiativer indenfor udviklingsbistand og nødhjælp.

Flere virksomheder tilslutter sig FN's **Global Compact's** ni principper for god virksomhedsadfærd, der dækker menneskerettigheder, miljø og arbejdsforhold. Et forslag om virksomhedernes ansvar for menneskerettigheder er under behandling i FN's Menneskerettighedskommission, og således kan normerne på området med tiden blive mere bindende.

2. Partnerskab med Udenrigsministeriet

Forretningsvilkårene i udviklingslandene stiller danske virksomheder overfor særlige udfordringer. Problemer som korrupsion, børnearbejde, ustabile leverancer på grund af hiv/aids i leverandørkæden, overtrædelse af miljøstandarder og manglende arbejdstagerrettigheder er velkendte.

Det er muligt som dansk virksomhed aktivt at gøre noget ved disse problemer. Et socialt engagement kan være et vigtigt element i en forretningsstrategi i et udviklingsland. Det kan handle om at løse konkrete problemer, som virksomheden støder på i forbindelse med sine kommercielle aktiviteter, for eksempel modarbejdelsen af børnearbejde eller bekæmpelse af hiv/aids hos en eller flere samarbejdspartnere. Det kan også handle om bredere indsatser for en generel forbedring af forretningsmiljøet via kurser i menneskerettigheder i det lokale erhvervsliv eller informationskampagner om miljøkrav. Fællesnævneren for indsatserne er, at de bidrager til den sociale og/eller økonomisk udvikling i lokalsamfundet.

I forbindelse med sådanne indsatser kan Udenrigsministeriet som partner tilbyde medfinansiering samt ekspertise, netværk, troværdighed og lokalkendskab i kraft af langvarig tilstedeværelse i udviklingslandene. Det gør danske virksomheders sociale engagement lettere, sikrere og mere effektivt.

Generelle karakteristika ved socialt engagement i udviklingslandene i partnerskab med Udenrigsministeriet:

- Aktiviteter skal være i overensstemmelse med mål for dansk udviklingsbistand og partnerlandes strategier
- Aktiviteter kan kobles til Danidas sektorprogrammer og Privat Sektor programmet
- Aktiviteter fokuseres i Danidas 15 programsamarbejdslande. Andre udviklingslande kan dog også komme i betragtning
- Initiativet opstår typisk i forbindelse med danske virksomheders eksisterende eller planlagte kommercielle engagement i udviklingslande
- Kommercielle motiver og socialt ansvar fremmes samtidig

- Finansieringen deles af Udenrigsministeriet og en eller flere danske virksomheder
- Der samarbejdes ofte med lokale partnere som private organisationer, myndigheder, erhvervsorganisationer eller virksomheder
- Lokal kapacitetsopbygning inkluderes i videst muligt omfang for at sikre bæredygtighed

Kernen i et partnerskab er det såkaldte princip om **additionalitet**. Det betyder, at partnerskabet fører til et større og bedre bidrag til fattigdomsreduktion og bæredygtig udvikling, end hvad den enkelte aktør kan opnå på egen hånd.

I et partnerskab med Udenrigsministeriet bruger hver partner respektive kompetencer og ressourcer for at nå et fælles mål.

Partnerskaber er til alles fordel:

- **Befolkningerne** i udviklingslandene får gavn af det ekstra bidrag til bæredygtig udvikling.
- **Dansk erhvervsliv** løser med Udenrigsministeriets støtte konkrete problemer, opbygger netværk og opnår risikominimering i forbindelse med kommercielt engagement i udviklingslandene. Aktiviteter bidrager til at sikre tilstrækkelig infrastruktur og menneskelig kapacitet for at kunne sælge, producere eller importere varer og tjenesteydelser. Samtidig styrkes virksomhedens sociale profil, der i stigende grad er en international konkurrenceparameter og en del af den ”trede bundlinje.”
- **Udenrigsministeriet** supplerer udviklingssamarbejdet med erhvervslivets ekspertise og kompetencer samt indsats på vigtige områder, der ligger udenfor de danske sektorprogrammer. Den samlede udviklingsindsats dækker således bredere.

3. World Diabetes Foundation og Udenrigsministeriet - et partnerskab til alles fordel

Diabetesramte bhutanesere og indere vil i de kommende år få bedre muligheder for behandling. Det er et konkret resultat af partnerskabet mellem Udenrigsministeriet og World Diabetes Foundation (WDF). WDF har etableret et diabetes-projekt i Bhutan og et i Indien siden december 2003. Og partnerskabet vil føre mere med sig. Det er direktør Leif Fenger Jensen sikker på:

”Samarbejdet bygger på, at vi hver især har kompetencer og styrker, som kan være til fælles fordel. Udenrigsministeriet hjælper os med at etablere projekter i udvalgte u-lande. Diabetesbehandlingen er oversat i u-landene. WDF bidrager med viden og ressourcer til dette område og komplementerer på den måde Udenrigsministeriets sundhedssektorprogrammer.”

Udenrigsministeriet kan formidle projektforslag til WDF fra lokale myndigheder. Her kan Udenrigsministeriet benytte det gode lokalkendskab og kendskabet til den overordnede sundhedspolitik i landet.

WDF direktøren ser en fordel i at samarbejde, når WDF skal starte op i nye lande. ”Udenrigsministeriet har været i landene længe, er velrespekteret og kan fungere som døråbner. Det hjælper os til at undgå begyndervanskeligheder og til at finde andre samarbejdspartnere.”

”Både Udenrigsministeriet og WDF har lært meget af den nye samarbejdsform. Vi havde betænkeligheder i starten, men har bevist, at et Offentligt Privat Partnerskab kan gøre en forskel for alle parter”, siger Leif Fenger Jensen.

FAKTA

Partnerskabsaftalen mellem Udenrigsministeriet og World Diabetes Foundation

- WDF og Udenrigsministeriet indgik i august 2002 en partnerskabsaftale om at fremme sundhedsformål, der både har høj prioritet i dansk udviklingsbistand og i WDF's mission.
- Aftalens konkrete mål er indenfor et par år at identificere mulighederne for mindst to diabetesprojekter i udvalgte udviklingslande. Dette mål er opfyldt, og samarbejdet fortsætter.
- World Diabetes Foundation blev etableret af Novo Nordisk i 2001 med det formål at forebygge og behandle diabetes i udviklingslandene.
- Både Udenrigsministeriet og WDF fokuserer på udviklingslande og fattige.

En diabetes screening camp i Tirunelveli distriktet i Tamil Nadu (Sydlige Indien). I alt 36 camps vil blive gennemført over en 3-årig periode for at checke 100.000 mennesker for diabetes og retinopati - en øjenkomplikation, der kan føre til blindhed, og som er forårsaget af diabetes. Projektet gennemføres af Aravind Eye Hospitals (Madurai) med WDF's støtte.

4. Fem programmer under forberedelse

Der planlægges etableret fem programmer for Offentlige Private Partnerskaber, og der er samlet øremærket 100 mio. kr. hertil over fem år. Programmerne har følgende overskrifter:

- Program for virksomhedsinitiativer
- Træningsprogrammer for social ansvarlighed
- Program for ledelsessamarbejde
- Kapacitetsopbygning for forskere i udviklingslande
- Business Linkage Programme mellem Danmark og Vietnam

Programmerne er under forberedelse og vil træde i kraft i løbet af 2004. I de følgende afsnit beskrives de hovedelementer, som programmerne efter planen vil komme til at indeholde.

Udenrigsministeriet vil meget gerne have input fra dansk erhvervsliv i denne forberedelsesfase.

Kontakt i givet fald Kontoret for Erhvervsinstrumenter i Udviklingsbistand, tlf. 3392 0248 / 3392 0255, e-mail: erh@um.dk

4.1. Program for virksomhedsinitiativer

Programmet vil sigte på at støtte virksomheder i forberedelsen og iværksættelsen af projekter, der målrettes løsningen af konkrete problemer, som opleves i forbindelse med eksisterende eller planlagte kommercielle aktiviteter. Der kan være tale om korrupsion, børnearbejde, utilstrækkelig infrastruktur eller andet med betydning for de danske virksomheders forretninger.

Initiativet forventes typisk at komme fra virksomhederne, og partnerskabet vil kunne indgås mellem Udenrigsministeriet og en eller flere danske virksomheder samt deres lokale samarbejdspartnere som myndigheder, erhvervsorganisationer, virksomheder eller private organisationer.

Rammerne for programmet vil være FN's ni Global Compact Principper. Således forventes hovedvægten af blive lagt på konkrete indsatser inden for styrkelse af arbejdstager- og menneskerettigheder samt miljøforhold hos danske virksomheders datterselskaber, underleverandører og andre samarbejdspartnere i udviklingslande. Andre socialt rettede indsatser vil også kunne komme i betragtning.

Udenrigsministeriet vil udarbejde retningslinjer for støtte til rådgivning og økonomiske tilskud i forbindelse med sådanne indsatser. Rådgivning kan sigte på identifikation af egnede projekter og samarbejdspartnere, orientering om udviklingslandet, udviklingspolitik og den specifikke sektor. Herudover kan man forestille sig hjælp til at facilitere møder, kontakter og kontraktindgåelse.

Økonomisk støtte vil eksempelvis kunne ydes til udgifter forbundet med møder i Danmark eller i udviklingslandet samt forundersøgelser, der kan klargøre forskellige aspekter vedrørende gennemførelsen af projektet.

Støtte til iværksættelsen af projekter vil eksempelvis kunne omfatte:

- Oplysning om arbejdstagerrettigheder; konkrete initiativer til forbedring af arbejdstagervilkår, f.eks. indsatser for at stoppe børnearbejde og

- tvangsarbejde, forbedre forhold for kvinder, herunder gravide medarbejders ret til organisering og forbud mod diskrimination.
- Aktiviteter, der er med til oplyse om eller forebygge hiv/aids blandt virksomheders medarbejdere og disses familier.
 - Indsatser til bekæmpelse af korruption hos virksomhedens samarbejdspartnere og i lokalsamfundet.
 - Informations- og træningsindsatser i relation til menneskerettighedsforhold.
 - Initiativer til større miljømæssig ansvarlighed, eksempelvis indførelse af "code of conduct" hos underleverandører, overførsel af viden og miljøforbedrende teknologi, bidrag til større miljøbevidsthed hos medarbejdere og disses familier samt samarbejde med lokalsamfund om miljøforhold.

Den økonomiske støtte fra programmet skal være et supplement til den danske virksomheds egen finansiering. Der vil være mulighed for at kombinere ansøgninger under dette program med ansøgninger under Udenrigsministeriets Privat Sektor Program.

4.2. Træningsprogrammer for social ansvarlighed

Dette program sigter på støtte til aktiviteter til bredt at fremme grundlaget for social ansvarlighed i udviklingslandenes erhvervsliv med særlig fokus på danske virksomheders samarbejdspartnere. For at opnå størst effekt kunne oplagte partnere være danske eller lokale institutioner, miljø- og menneskerettighedsorganisationer samt erhvervsorganisationer, der kan gennemføre bredere uddannelsesindsatser. Projekter, der har til formål at udvikle serviceydelser eller redskaber til virksomheder med henblik på at forbedre deres overholdelse af arbejdstager- og menneskerettigheder, deres respekt for miljøet eller fremme af lignende udviklingsmæssige forhold, vil også kunne komme i betragtning.

Rådgivning og støtte forventes at kunne ydes til såvel forberedelse som gennemførelse af indsatsen, herunder for eksempel assistance til identifikation af samarbejdspartnere og projekter samt orientering om udviklingslandets forhold. Støtte kunne også rettes mod facilitering af møder, kontakter og kontraktindgåelse.

Støtte til iværksættelsen af indsatser vil eksempelvis kunne omfatte kapacitetsopbygning i det lokale erhvervsliv indenfor:

- Hiv/aids forebyggelse
- Bekæmpelse af korrupsion
- Overholdelse af arbejdstager- og menneskerettigheder i erhvervsliv og lokalsamfund
- Værktøjer til udbredelse af større miljømæssig ansvarlighed hos virksomheder og lokalsamfund

4.3. Program for ledelsessamarbejde

Formålet med dette program er at give støtte til rådgivning og opbygning af ledelseskompetencer, der ofte er utilstrækkelige i udviklingslandenes erhvervsliv.

En mulighed er at støtte erfarne, evt. pensionerede, danske erhvervsledere, der stiller sig til rådighed for ledelses- og bestyrelsesarbejdet i virksomheder i udviklingslande med tilskud til dækning af udgifterne forbundet med opholdet.

Endnu en mulighed er træningsseminarer og kurser for flere lokale erhvervsledere.

Udenrigsministeriet og de danske ambassader har et indgående kendskab til det lokale erhvervsliv og vil derfor kunne hjælpe med at identificere egnede lokale virksomheder.

4.4. Kapacitetsopbygning for forskere i udviklingslande

Programmets formål er at styrke kapaciteten blandt forskere i udviklingslandene indenfor udvalgte, produktive sektorer. Opbygning af national forskerkapacitet er med til at sikre, at forskningen fokuserer på lokale udviklingsproblemer og leder til konkrete lokale løsninger.

Udenrigsministeriet har indgået et samarbejde med Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) samt en række danske virksomheder om en fond for Ulandsstipendier til fremme af kortere studieophold for forskere fra udviklingslande inden for landbrugsrelaterede områder. Træning og uddannelse indenfor landbrugsområdet sigter for eksempel på at styrke forskning i, hvordan sult og fattigdom modarbejdes, effektive produktionsmetoder samt hvordan sygdom ved dårlig kost forhindres.

Leveomkostningsstipendierne dækker såvel opholds- som kursusudgifter. Målgruppen er forskere fra såvel den offentlige som den private sektor i udviklingslande, med særlig fokus på Danidas 15 programsamarbejdslande.

For at være med skal en dansk virksomhed garantere finansieringen af et stipendium i en periode på tre år med 70.000 kr. årligt. Danida vil matche hver virksomheds tilskud med et tilsvarende beløb. Fonden vil blive administreret af en bestyrelse bestående af erhvervslivet, KVL og Danida.

Lignende partnerskaber med andre danske uddannelses- og forskerinstitutioner kan komme i betragtning.

Partnerskaber indenfor dette program kan evt. også omfatte industrielle sektorer. For eksempel i forbindelse med at danske industrivirksomheder inddrager lokale forskere i forskningsaktiviteter i udviklingslandene. Støtte vil i så fald afhænge af, at aktiviteten omfatter et element af træning af de lokale forskere.

4.5. Business Linkage Programme mellem Danmark og Vietnam

Formålet med programmet er at bidrage til Vietnams økonomiske og sociale udvikling gennem inddragelse af danske virksomheder i privatiseringen af statsejede virksomheder. Privatiseringen er et led i den liberalisering af den vietnamesiske økonomi, der er nødvendig for fattigdomsbekæmpelse. Det er en kompliceret proces, som vil kunne lettes betydeligt ved inddragelse af udenlandske virksomheder. Her kan danske virksomheders kompetencer og erfaringer være nyttige.

Den positive økonomiske udvikling i Vietnam har ført til stigende interesse for markedet blandt danske virksomheder, ikke mindst i et outsourcing perspektiv. Støtte til privatiseringsprocessen er en måde at styrke nye markeder, samarbejdspartnere, produkter og produktionsmuligheder.

Støtte til danske virksomheder fra Udenrigsministeriet kunne gå til identifikation af muligheder og medfinansiering i forbindelse med deltagelse i konkrete privatiseringstiltag i vietnamesiske virksomheder. Støtten forventes at have form af rådgivning og finansiel støtte til dele af eventuelle merudgifter. Der kan være tale om undersøgelser af grundlaget for konkrete privatiseringer (due diligence) og om delvis finansiering af rejse- og opholdsudgifter.